

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ЗДІЙСНЕННІ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

**Збірник
матеріалів III-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

**14-16 квітня 2021 року,
м. Одеса**

У Збірнику опубліковано матеріали III-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», яка проходила 14-16 квітня 2021 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою Одеської національної академії харчових технологій від 06.04.2021, протокол № 13.

Матеріали, занесені до Збірника, друкуються за авторськими оригіналами. За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України, Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, доктора технічних наук, професора Б.В. Єгорова.

Укладач Л.Д. Риженко

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	ректор Одеської національної академії харчових технологій, д.т.н., професор, академік НАН України (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	директор Навчального центру організації освітнього процесу, к.т.н., доцент
Ланженко Л.О.	начальник Навчально-методичного відділу НЦООП, к.т.н., доцент
Кручек О.А.	начальник Відділу контролю якості та моніторингу діяльності, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	начальник Відділу організації дистанційної роботи та навчання ЦІКТ, к.ф.-м.н., доцент
Мураховський В.Г.	начальник Відділу ліцензування, акредитації та сертифікації НЦООП, к.ф.-м.н., доцент
Агєєва І.М.	декан факультету менеджменту, маркетингу і логістики, к.е.н., доцент
Зімін О.В.	декан факультету низькотемпературної техніки та інженерної механіки, к.т.н., доцент
Купріна Н.М.	декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к.е.н., доцент
Ліщенко Н.В.	декан факультету комп'ютерних систем та автоматизації, д.т.н., професор
Саркісян Г.О.	декан факультету технології вина та туристичного бізнесу, к.т.н., доцент
Соц С.М.	декан факультету технології зерна і зернового бізнесу, к.т.н., доцент
Ткач В.О.	декан факультету інноваційних технологій харчування і ресторанно-готельного бізнесу, д.е.н., професор
Шарахматова Т.Є.	декан факультету технології та товарознавства харчових продуктів і продовольчого бізнесу, к.т.н., доцент
Шестопапов С.В.	декан факультету комп'ютерної інженерії, програмування та кіберзахисту, к.т.н., доцент
Шпирко Т.В.	декан факультету нафти, газу та екології, к.т.н., доцент

ційного підходу у вітчизняній освіті, сформує конкурентоспроможного випускника вищого навчального закладу.

УДК 378.014.5(4):005.6
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

І.В. Соколова,
Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь

Постановка проблеми. Європейська концепція забезпечення якості вищої освіти базується на основних принципах (розвиток взаємної довіри, підвищенні мобільності та справедливого визнання кваліфікацій і періодів навчання), які сприймаються європейською освітньою спільнотою як головні, суттєві постулати щодо забезпечення якості. Формування культури якості, забезпечення освітніх потреб і очікувань здобувачів вищої освіти, інших стейкхолдерів, суспільства – мета, що має загальну значущість, вищу імперативність для країн Болонського процесу.

Мета дослідження полягає у розгляді європейських практик забезпечення якості на прикладі Польського акредитаційного комітету та Національної агенції із акредитації і оцінювання у Республіці Болгарія.

Стратегія «Європа 2020» розглядається як продовження Лісабонської стратегії та встановлює три пріоритети – розумний, стійкий та інклюзивний розвиток («smart, sustainable and inclusive growth»). Розумність передбачає розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях; стійкість забезпечується більш ефективним використанням ресурсів; інклюзивність спрямована на сприяння високому рівню зайнятості населення, соціальному та територіальному згуртуванню (cohesion) [2].

«Після 2020 року: більш амбіційним стане ЄПВО», – зазначено у Паризькому комюніке за результатами зустрічі міністрів у форматі Болонського процесу (2018 р.). Забезпечення якості у відповідності із «Стандартами та рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» залишається серед пріоритетів. Разом з цим конференція визначили й інші напрямки дій європейської спільноти: інтенсифікація міждисциплінарного та транскордонного співробітництва, розвиток інклюзивного та інноваційного підходів до навчання та викладання; підтримка інституційних, національних та європейських ініціатив з педагогічної підготовки, безперервного професійного розвитку викладачів, пошук шляхів кращого визнання високої якості та інноваційного викладання [4].

На Європейському форумі забезпечення якості (EQUAF), який проходив у 2019 році у Берліні, обговорювалися питання щодо впливу процесів зовнішнього і внутрішнього забезпечення якості на діяльність ВЗО, що відповідають очікуванням та потребам стейкхолдерів і демонструють цін-

ність університетів для суспільства. Аналіз джерельної бази, вивчення матеріалів форуму, дозволили визначити вектори розвитку Європейської системи забезпечення якості вищої освіти у декаді- 2020-2030. Один з них – зміцнення зв'язків між ЗВО та суспільством у контексті основних інституційних місій: *освіта, дослідження, трансфер знань і соціальне партнерство*. Ключові напрями змін щодо зовнішнього забезпечення якості вищої освіти стосуються системи оцінювання якості, зокрема упровадження нових показників, у т.ч. перехід від «впливу» до «рівноправного партнерства».

Внутрішні системи забезпечення якості (ВЗЯ) мають включити параметри щодо оцінювання соціального партнерства. Внутрішні системи якості та інституційна якість працюють, щоб більш чітко та безпосередньо включати Третю місію університетів – стратегічного партнерства (трансфер знань та соціальне залучення); індивідуальну і командну ефективність; зв'язок мети та результатів із забезпечення і покращення якості [3].

Можливими показниками внутрішнього забезпечення якості учасники форуму називали: збільшення доходів бюджету інституції; розвиток підприємництва у ЗВО та в регіоні; сприяння розвитку регіону, створенню нових, а також трансферу знань з економічним ефектом; включення механізмів ТМ у систему ВЗЯ; операціоналізація обсервації працевлаштування випускників програм; інтеграція ЗВО в національні проекти та участь у партнерських заходах [1].

Досвід управління системою забезпечення якості у Республіці Болгарія розглянемо на прикладі моделі діяльності Національної агенції із акредитації і оцінювання (National Agency for Evaluation and Accreditation, NEAA). Модель є комплексною, враховує множинність зв'язків і сфер дії, особливості впливу зовнішнього середовища і функціональність внутрішнього середовища управління системою. Зовнішнє середовище системи забезпечення якості вищої освіти утворюють міжнародні партнери (установи та організації, наприклад, CEEN, ENQA, EUA, ESU тощо) і національні законодавчі і виконавчі органи, зокрема ті, що здійснюють контроль і аудит. Внутрішнє середовище забезпечення якості вищої освіти в Болгарії стосується інституційної та програмної акредитації та оцінювання, яке проводять уповноважені державною суб'єкти.

Модель системи забезпечення якості вищої освіти складається із чотирьох підсистем внутрішнього середовища (нормативна підсистема; стандарти, політики, процедури, документи; менеджмент; забезпечення), які виконують певні функції, взаємодіють між собою, утворюючи внутрішнє середовище діяльності агенції. Результатом комплексної взаємодії суб'єктів управління якістю є продукт, який називається «забезпечення якості» («ступінь ефективності»), є «суспільно значущим і необхідним для оцінювання та акредитації закладів вищої освіти» [6].

Стратегія діяльності Польського акредитаційного комітету (Polish Accreditation Committee) спрямована на: упровадження процесного підходу до

управління якістю; застосування процедур та ініціювання нових рішень для поліпшення якості діяльності; надання можливості членам, експертам та іншим стейкхолдерам підвищувати та розвивати свою кваліфікацію та компетенції; виявлення якісних та кількісних змін, пов'язаних з діяльністю та функціонуванням системи управління якістю; циклічне оцінювання функціонування системи управління якістю; забезпечення ефективного потоку інформації між внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами.

У звіті про самоаналіз діяльності адміністрація ЗВО у Польщі має конкретизувати: принципи розробки, внесення змін та затвердження освітньої програми; методи: організаційного та адміністративного нагляду за програмою, компетенції осіб, відповідальних за програму; оцінювання досягнутих результатів навчання за етапами, їх затребуваність на ринку праці або придатність для подальшого навчання; методи і об'єкти постійного моніторингу та періодичного огляду програми, а також джерела інформації, що використовуються у цих процесах [5].

Висновки. Сучасна європейська практика передбачає розвиток культури якості (Quality Culture) шляхом впровадження менеджменту якості (Quality Management), який має забезпечити: *планування якості* (відбір відповідних процедур або стандартів для конкретної мети, визначення параметрів і індикаторів якості); *контроль якості* (належне застосування уповноваженими органами та стейкхолдерами процедур та/або стандартів якості); *забезпечення якості*, що є безперервним процесом оцінювання і удосконалення якості системи вищої освіти, освітньої установи або освітньої ступеневої програми.

Перспективи подальших досліджень лежать у площині компаративного аналізу кращих європейських практик оцінювання якості освітніх програм.

Список літератури

1. Bruckmann, Sofia, Rosa, Maria J., Nazare, Loraine. (2019). Third mission activities in quality assurance systems: do theory and practice match? 26 November 2019. EQAF Paper. URL: https://eua.eu/downloads/publications/p1_bruckmann_rosa_nazare.pdf
2. Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth: Communication from the European Commission, Brussels, 3.3.2010. – COM (2010) 2020 final. 34 p. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>.
3. Maassen Peter. Strengthening Universities' Position in Society. 2019 European Quality Assurance Forum Supporting societal engagement of higher education. Berlin, 21-23 November 2019. EQAF Paper.
4. Paris Communique. Paris, May 25th 2018 (2018). URL: <http://www.ehea2018.paris/Data/ElFinder/s2/Communique/EHEAParis2018-Communique-final.pdf> (eng).
5. Programme Assessment. Practical profile. Self-Assessment Report to Resolution № 66/2019 of the Presidium of the Polish Accreditation Committee of 28 February 2019. URL: <https://www.pka.edu.pl/en/for-higher-education-institutions/templates-for-self-assessment-reports/>

6. Republic of Bulgaria – Council of ministers. National evaluation and accreditation agency. System of quality assurance in the activities of the national evaluation and accreditation agency. SOFIA.25 p. С. 8-9.

УДК 378.4

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ РЕЙТИНГІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Ю.М. Радзіховська, Н.В. Бутко, В.Г. Уманська,
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, м. Черкаси**

У сучасних умовах функціонування ринку освітніх послуг важливе місце займає академічне рейтингування, що формує виклики вищій освіті. Для цього в Україні проводять моніторинг досягнень закладів вищої освіти (ЗВО) з метою підвищення рівня якості освітньої діяльності. Тому важливим завданням ЗВО є досягнення якомога вищої позиції у престижних академічних рейтингах. Крім того систематичне вимірювання та оцінювання якості освіти необхідне не лише для ефективного управління ЗВО та прийняття у його межах зважених рішень, а й для порівняння і адекватної оцінки сучасного стану якості підготовки фахівців, запорукою чого виступають ефективні засоби реалізації якісного функціонування системи вищої освіти.

Одним із головних складників системи освіти як складного полісистемного комплексу є система вищої освіти – сукупність ЗВО, які забезпечують фундаментальну наукову, професійну і практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовку та підвищення кваліфікації [1, с. 61].

Економічну суть вищої освіти можна визначити як певну сукупність відносин з приводу формування (відтворення) суспільної форми функціонування робочої сили, адекватної потребам та можливостям сучасності (враховуючи вимоги економіки знань, зростаючої інтеграції та глобалізації соціально-економічного простору). За своїм економічним значенням освіта – це чинник відтворення основної продуктивної сили суспільства – робочої сили. За соціально-економічним призначенням – це чинник відтворення самої людини, її всебічно розвиненої особистості [2, с. 54].

До системи вищої освіти належать ЗВО, а також органи ліцензування, атестації та акредитації, наукові установи, об'єктом дослідження яких є проблеми розвитку вищої освіти, моніторингові організації, що здійснюють нагляд за якістю вищої освіти, засоби масової інформації, громадські та донорські організації [3, с. 48]. Ця система має бути зорієнтованою на досягнення максимальної результативності й ефективності освітньої діяльності.

У ЗВО безпосередньо здійснюється процес надання освітніх послуг, тобто процес навчання на певних рівнях вищої освіти (початковий рівень

145	ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ О.О. Євтушевська, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	326
146	ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ Г.Б. Пчелянська, Л.М. Головаченко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	328
147	ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І.В. Мельник, О.С. Ільєва, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	330
148	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ А.Й. Островський, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця	332
149	ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ І.В. Соколова, Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь	334
150	АНАЛІЗ СУЧАСНИХ РЕЙТИНГІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Ю.М. Радзіховська, Н.В. Бутко, В.Г. Уманська, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, м. Черкаси	337
151	ОНЛАЙН-ОСВІТА: ПОПИТ ТА ПРОПОЗИЦІЯ К.С. Кофто, О.В. Фреюк, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ	339
152	ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ПРИ ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ Н.А. Добрянська, О.К. Байрачна, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	343
153	PRODUCTIVE LEARNING METHOD AND ITS APPLICATION IN TRAINING FUTURE MAGISTERS OF ECOLOGY A.L. Tsykalo, G.V. Krusir, Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa	345
154	ЗМІНА ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ ПІД ВПЛИВОМ ВІРТУАЛІЗАЦІЇ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОГО КОНТИНУУМУ Т.А. Кулаковська, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	346
155	РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ Т.А. Сагала, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	348
156	ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОД СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИВАЮЧОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА І.О. Кузнєцова, О.Л. Гаркович, І.П. Кондратенко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	351
157	ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ В.О. Волчок, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	353
158	ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В.О. Орлова, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	354

ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ІІІ-й ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ
2. ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ»
3. Івано-Франківський національний медичний університет
4. Одеський національний медичний університет
5. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ
6. ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
7. Херсонська державна морська академія
8. Kyiv National University of Technologies and Design
9. Харківський національний університет радіоелектроніки
10. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
11. Львівський національний університет імені Івана Франка
12. Державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, м. Переяслав
13. Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
14. Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця
15. Харківський національний університет внутрішніх справ
16. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ
17. Національний університет харчових технологій, м. Київ
18. Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, м. Сєверодонецьк
19. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
20. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
21. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
22. Київський національний торговельно-економічний університет
23. Одеський національний політехнічний університет
24. Покровський педагогічний фаховий коледж, м. Покровськ
25. Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ